

יחידה זו מתארת כיצד ניהל אברהם משא ומתן ארוך ונייגע כדי ליישם את מערת המכפלה ואת השדה שלדה לאחרות קבר. זהו מילוש ראוני של התיאוחות בארץ.

השדה והמערה נקנו באופן חוקי, על פי כללי הקנייה:

* הצעת מחיר על ידי המוכר – "ארבע מאות שקל כסף בניי וניין ונין חיא" [פסוק טו]

* הסכמת הקונה – "וישמע אברהם אל עפרון" [פסוק טז]

* שקילת הכסף – "וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר" [פסוק טז]

* הודעה בדבר העברת בעלות ותיאור הנכס [פסוק יז]

* ביצוע הקנייה בנוכחות עדים – "לעיני בניי חת" [פסוק יח]

הפנייה הפומבית אל בניי חת באה משני טעמים:

א. כדי לקבל את הסכמתם לחעברת השדה והמערה לידי אברהם (החוק החתי אסר מכירת אדמה לזרים).

ב. כדי שיהיו עדים לחעברת זו שנעשתה בהסכמה מלאה ותמורת מישג כספי של אברהם.

מה הסיבה לפירוט הרב שהתורה מפרטת בעניין מערת שדה המכפלה? (כידוע, התורה מקצרת במקום אחד ומרחיבה במקום אחר).

התורה התכוונה להדגיש את האכות שהקנו לנו האבות על הארץ הזאת על ידי כך שרכשו בה נחלות. כמו כן באה התורה להבליט את אמונתו הגדולה של אברהם בה'. אמונה זו בולטת במיוחד לאור הפער בין ההבטחה של ה' לאברהם לבין המציאות: הארץ כולה הובטחה לאברהם, ומשהוא רצה לקבור את שרה – הוא היה צריך לקנות אחות קבר. אף על פי כן אברהם לא הת'יאש: הוא בטח בה' והאמין בהבטחה שהבטיח לו לעתיד.

מערת המכפלה

פרשת חיי שרה, פרק כג

אברהם היה צריך לקבור את שרה, אבל לא היה לו שום מקום לעשות זאת. הוא חשב: איפה אני אקבור את שרה? אני אקנה אחוזת קבר, אקנה שטח אדמות, ושם אקבור את שרה. שם יקברו גם אותי כשאמות וגם את בני משפחתי כשיהיו זקנים וימותו.

אברהם ניגש לאנשי משפחת חת וביקש לקנות מהם שדה כדי לקבור בו את שרה.

בני משפחת חת אמרו לו: "אתה איש חשוב מאוד, בחר לך מקום שבו אתה רוצה לקבור את אשתך".

אברהם הודה לבני משפחת חת ואמר להם:

"אני רוצה לקנות את מערת המכפלה הנמצא בשדה של עפרון. אם אתם רוצים לעזור לי, קראו בבקשה לעפרון. אני רוצה לשוחח אתו."

וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִי, אֲשֶׁר בְּקִצְהָ שְׂדֵהוּ, בְּכֶסֶף מְלֵא

מסוק ט

אני רוצה לקנות ממנו את המערה ואת השדה שבה היא נמצאת ואשלם לו כסף".

אברהם נפגש עם עפרון. עפרון רצה לתת לו במתנה את השדה ובו מערה גדולה, מערת המכפלה.

במערה היו חדרים גדולים, זו היתה מערה כפולה, ולכן היא נקראת מערת המכפלה.

אברהם לא הסכים לקבל את השדה ואת המערה במתנה. הוא רצה לקנות את השדה ולשלם כסף. הוא לא רצה לקבל אותו במתנה.

אברהם לא הסכים שעפרון ייטיב עמו. הוא לא רצה "טובות". הוא רצה לשלם.

יש להניח שילדים בניו הרך לא תמיד מובן התהליך של

יחידה או מעלה בעיה רגשית: מסופר בה על מוות, על קבורה ועל הספד. נושא המוות, שהנו טעון רגשות ובלתי מובן, עשוי להעסיק את בני החמש, ולכן חשוב שהגננת תהיה ערה לתגובות הילדים.

התגובות יכולות לנבוע מ"מפגש" עם מקרה מוות בסביבתם הקרובה, ויש להניח שילדים שלא התנסו ב"חוויה" כזו יהיו סקרנים ולעתים אף מוטרדים.

אם במהלך הסיפור תתפתח שיחה סביב נושא זה, יש לאפשר לילדים לשוחח על מצוקותיהם ולהתייחס לדבריהם לפי הצורך. חשוב לנווט את השיחה בזהירות ובסופה לחזור לנושא: קניית מערת המכפלה.

דרך לספר

יצחק גדל והיה כבר בחור. שרה היתה זקנה מאוד. היא היתה בת מאה עשרים ושבע שנה והגיע זמנה למוות. היא מתה בקריית ארבע. משפט הפתיחה צריך להיאמר בטון עצוב כדי שהילדים יחושו את גודל צערן של אברהם.

אברהם היה עצוב מאוד. הוא הצטער על שרה, בכה וספד לה. הוא סיפר לכולם עליה ועל המעשים הטובים שעשתה.

מה אתם חושבים, מה יכול היה אברהם לומר עליה? אילו דברים טובים: שאלה זו מכוונת את הילדים להעלות את הידוע להם על שרה ואת התרשמויותיהם האישיות מדמותה. חשוב לסכם את דברי הילדים תוך ציון עיקרי הדברים.

בדרך זו הילדים גם ילמדו את המושג "לספד לשרה" (פסוק ב). מתאיור הפרטים האישיים הם יבואו לידי הכללה ויבינו את המושג לספד.

אם הילדים יתייחסו רק לתכונות החיצוניות של שרה, אפשר להזכיר להם סיטואציות וסיפורים היכולים ללמד משוה על אופייה. למשל: שיתוף הפעולה של שרה עם אברהם בדתם למצרים, או ההתחשבות שלה עם אברהם בנתנה לו את הגר למרות הקושי שבמעשה זה.

וארון ומינעו כדי לרכוש קבר, זהו מימוש ראשון

החוקיות:

שקל כסף ביני וביןך מה

ריון (מסוק טז)

וחכסף אשר דבר" (פסוק

מסוק יז)

וחת" (מסוק יח).

ויס:

והמערה לידי אברהם

במה מלאה ותמורת מיטב

ויני מערת שדה המכפלה:

וח במסוק אחר).

והאבות על הארץ הזאת

וורח לחבלט את אמונתו

במיחוד לאור הפער בין

הארץ כולה הובטחה

או חזית צריך לקנות אחוזת

בטח בניו והאמין בהבטחה

עכשיו, כולם ראו והיו עדים שאברהם שילם את הכסף לעפרון, ומרגע זה – שדה המכפלה, המערה שבתוכו וכל עץ שצמח בו עברו לרשותו של אברהם. עכשיו זה שייך לאברהם, הוא קנה את זה בכסף מלא. עכשיו הוא יכול לקבור את שרה במערת המכפלה.

אברהם קבר את שרה אשתו במערת המכפלה שבקריית ארבע, היא חברון, בשדה ששייך לו.

מישהו יודע איפה מערת המכפלה? מישהו היה שם פעם?

במערה הזו קברו כעבור שנים גם את אברהם, אחר כך את הבן של אברהם – את יצחק ואת אשתו רבקה, וגם את הנכד שלו – את יעקב ואת אשתו לאה.

כל האבות והאמהות (חוץ מרחל) נקברו במערת המכפלה. מערת המכפלה נמצאת עד היום בחברון.

”תכן שהילדים יוסיפו ואמרו שגם אדם וחוה קבורים שם. הגננת תאשר אמירה זו. ואם לא יאמרו, הגננת תשקול אם להוסיף עובדה זו.”

מיקה וממבר, העברת בעלות על חפץ, ועוד פחות מכך העברת בעלות על קרקע. אפשר להמשיש זאת באמצעות דוגמה מחיי היוספים: ילד חולד עם הוריו לקנות צעצוע. הצעצוע שייך לבעל החנות, ורק לאחר שההורים משלמים הצעצוע נעשה רכושם. כך קורה גם בקנייה של קרקע.

מה אתם חושבים, מדוע לא רצה אברהם לקבל את המערה במתנה? השאלה מכוונת ליצור מעורבות של הילדים (שאותובים בדרך כלל מתנתן), לפתח הבהרה למניעיו של אברהם ולהוסיף נדבך נוסף למידותיו. על סירובו של אברהם לקבל מתנות למדנו כבר במלחמת המלכים.

עפרון אמר לאברהם: ”תן לי ארבע מאות שקל כסף וקח לך את השדה והמערה”.

אברהם שקל את הכסף, הרבה מאוד כסף, בדיוק כמה שעפרון ביקש ממנו, ונתן את הכסף לעפרון כשכולם ראו זאת.

באותה תקופה עדיין לא היו מטבעות. היו חתיכות כסף גולמי, ומכאן הביטוי ”בצע כסף” – לחתוך חתיכת כסף, לבצע ולשקול. המילה ”שקל” מקורה בפעולת השקילה של הכסף.

פעם היו נוהגים לשקול את הכסף, לא לספור כפי שסופרים היום, וכך עשה גם אברהם.

אברהם קנה את מערת המכפלה ואת השדה אשר מסביב לה ואת כל העצים אשר בשדה.

עפרון, משפחתו ואנשי עירו, כולם ראו שאברהם שילם את מלוא הכסף שעפרון ביקש. עכשיו השדה והמערה אינם שייכים עוד לעפרון. הם שייכים לאברהם.

מדוע היה חשוב לאברהם שכולם יראו שהוא משלם לעפרון? גם שאלה זו מקדמת את הילדים להבנת המניעים של אברהם.